

AKTUAL & RETRO

3/2022

KULT

HISTORIE A SOUČASNOST PLZEŇSKÉHO KRAJE

JAN TRÁVA TRÁVNÍČEK

**WORKOHOLIK S BUDDHISTICKOU
POHODOU V DUŠI**

■ ÚVODNÍ SLOVO

VSTUPME DO NOVÉHO ROKU S OPTIMISMEM

Zima na Špičáku

Čas ubíhá hodně rychle, jako keňský maratonec Eliud Kipchoge, který letos zaběhl 42 195 m v neuvěřitelném čase 2:01:09. A jsou tu zase Vánoce a Silvestr, zima. Končí hodně hektický rok 2022, kdy jsme se zbavili strachu z covidu a vrátili se naplno k normálnímu životu, ale kdy jsme se začali zase bát v našich končinách téměř zapomenutého slova válka. Někteří politici nás začali strašit i slovem chudoba, ale tak nějak zapomněli na fakt, že Česko patří k těm šťastnějším zemím na planetě, kde si žijeme nadprůměrně dobře. Navzdory inflaci a zdražování všeho kolem nás.

Měl jsem to privilegium provázet letos po Plzeňském kraji na press tripech novinářské kolegy ze zahraničí; z USA, Velké Británie, Polska, Německa, Lotyšska, Finska, Švédska, Nizozemska..., s řadou z nich jsme se opravdu spřátelili. A všichni byli z Česka, z Plzeňského kraje a života u nás nad-

šení. Jedna citace od Poláka Mateusze, když jsme odjížděli z šumavského Srní: „Tady je tráva zelenější, než kdekoli jinde.“ Ta slova zahřála u duše. Američani Jason a Carla z New Yorku použili snad všechna anglická expresivní slova, vyjadřující nadšení a obdiv k přírodě, k péči kraje o kulturní památky a historii v muzeích, k lidem, s nimiž jsme se potkali. Všichni byli nadšení také z piva a degustací v Prazdroji i v malých pivovarech, jako jsou Raven, Purkmistr, Zlatá kráva, Proud, z úrovně gastronomie. Byli nadšení z vysoké kvality života v Plzeňském kraji, kterou si my, kteří zde žijeme, mnohdy ani neuvědomujeme. Asi potřebujeme slyšet pochvalu od cizinců, abychom si vážili toho, co máme.

Ten uplynulý rok byl hodně hektický a náročný. Nemyslím tím volby, které jen potvrdily rozdělení společnosti. Nemyslím krutou válku na Ukrajině, divnosti v režii všelijakých aktivistů, poklekávačů a přilepovačů, kteří nám v roli věro-zvěstů chtějí diktovat své vidění světa, podle jejich mínění to jediné správné, těch, kteří ve jménu Cancel Culture, Woke Policy, Extinction Rebellion, Fridays For Future, Green Deal, Black Lives Matter rozbíjejí osvědčený svět, který sice není ideální, ale je lepší než vrátit lidstvo do jeskyní, kde si ani nebude moci zatopit dřevem, protože slečna Greta ho umístila na index hned vedle ropy, jaderné energie, plynu a uhlí. Mám na mysli náročnost na psychiku každého z nás.

V listopadu oslavila osmdesátiny Marta Kubišová, zpěvačka nelehkého osudu, který ovšem s grácií a statečností zvládla. Její nejslavnější píseň, Modlitba pro Martu, je naléhavá i v dnešní době: „Ať mír zůstává s touto krajinou, strach a svár, ty ať pomínou, vláda věcí tvých se k tobě navrátí, lide, navrátí.“

Vánoce a konec roku jsou časem zklidnění, ale i rozjímání, vzájemného porozumění, souznění. Vychutnejme si je všichni naplno s tichou pokorou. Zamysleme se nad svými životy a zapomeňme na ekonomické, ekologické, geopolitické a hodnotové problémy ve společnosti. Aby naše cesty vedly vždy jen tím správným směrem a směřovaly ke konkrétnímu bohublému cíli, aby úsměvy, láska, slušnost, soulad a víra v dobro rozzářily naši krásnou zemi. Budme optimisté.

-jap-

📍 **Vydavatel:** Delex, s. r. o., ve spolupráci se Syndikátem západočeských novinářů, Denisovo náměstí 5, 301 00 Plzeň, IČ: 00519049, tel.: 378 218 112

👤 **Project director:** Mgr. Roman Pešír 📄 **Hlavní editor:** Luboš Liška 📄 **Šéfredaktor:** Mgr. Jaroslav Pomp

👤 **Redaktorka:** Mgr. Martina Kurfirstová 🖨️ **Grafická úprava, sazba:** Delex, s. r. o. 📷 **Titulní foto:** Jan Tráva Trávníček

✉️ **Inzerce:** Kristýna Štefflová, e-mail: stefflova@delex.cz, tel.: +420 606 622 605

🌐 Elektronická verze časopisu na www.syndikat-novinaru-zpc.cz

📄 **Distribuce časopisu:** zdarma v prodejnách Skupiny **COOP** západočeského regionu a u smluvních partnerů

Vydáno za podpory Plzeňského kraje **PLZEŇSKÝ KRAJ**

📄 **Evidenční číslo:** MK ČR E 24209 📄 **Periodicita:** čtvrtletník 📄 **Číslo vydání:** 3/2022 📄 **Den vydání:** 14. prosince 2022

PARKHOTEL

OLDIES BUT GOLDIES

25. 12.

2022

od 20⁰⁰

41. ročník

TRADIČNÍ
VÁNOČNÍ
DISKOTÉKA

DJ's: Zdeněk Raboch
Marcel Špicar
Pavel Maršát

PŘEDPRODEJ VSTUPENEK

CD LP BAZAR, ul. Bedřicha Smetany 6
www.cdlpbazarplzen.cz | tel.: 777 000 980

deník

BENEŠ
VYŠK & MATEJKA

ELEKTROSOUND

InterCora

Plzeň
Český rozhlas

K&B Elektro-Service

D&ELEX

DNES

TYPoS

RUBICON
KLAVYRSTVO

HP

rozhled

ROZGLAS
plakátovací plochy

QUIK

FLIRT Hair

Kooperativa
WIENNA INSURANCE GROUP

50 LET BUMERANGU

OSLAVA V ŠEŘÍKOVCE S BONUSEM

Byla to vydařená oslava bigbítové hudby s lidským přesahem. Připomenutí legendární rockové kapely Bumerang při příležitosti padesáti let od jejího založení vyprodalo v režii plzeňské agentury DELEX plzeňskou Šeříkovku, ale také jako bonus přidalo finanční dar ve výši 76 tisíc korun ve prospěch slavného diskžokeje Petra Březiny, který je dnes upoután na invalidní vozík.

Rocková legenda Jiří Lang

Finanční částku přinesla dražba prvních pěti setů vinylové LP desky, CD a DVD s názvem Zeptám se racků v průběhu akce, na níž se uskutečnilo poslední vystoupení kapely Bumerang s jejími velkými hity minulého století, které ovšem mají nadčasovou kvalitu. Z původní sestavy se představil jen bubeník Jiří Lang, ostatní členové Bumerangu – kytarista Richard Kybic, klávesista Vladimír Nový a baskytarista Radek Křemenák – už koncertují bohužel jen v nebi a v Šeříkovce je nahradili

členové Turba, na bicí si zahrál symbolicky i syn Radka Křemenáka Daniel.

Šek na 76 tisíc korun předali Petru Březinovi starosta Plzně-Slovan a senátor Lumír Aschenbrenner a hudebník Jiří Lang. „Rád bych si koupil elektrický vozík, protože když mám s tím obyčejným někým vyrazit a někdo mě má tlačit, tak i menší kopec docela cítí,“ uvedl při předání legendární diskžokej, který se zúčastnil jako host i koncertu s dražbou. Byl to právě Petr Březina, který měl na vydání vzpomínkového setu v li-

mitované sérii 550 kusů zásadní podíl, protože vynesl na světlo zapomenuté nahrávky, uchované na magnetofonových páscích.

Nejvytíženějším muzikantem v průběhu koncertu před více než pětistovkou posluchačů byl bezesporu Jiří Lang, který si ten večer zahrál hned ve třech formacích: v Bumerangu, v neméně slavné Regeneraci a v Turbu, které i po čtyřiceti letech na scéně naplňuje hlediště. „Vydání setu a vzpomínkový koncert mě opravdu moc potěšily, Bumerang si to zasloužil. Bohužel, moji tehdejší spoluhráči už se na vydařenou akci v Šeříkovce mohli dívat jen shora z rockového obláčku. Byl to úžasný večer a plný sál potvrdil, že tu naši hudbu lidé měli a stále mají rádi,“ řekl Jiří Lang.

V Šeříkovce se představily i další dvě kapely; Starý psi s tradičně skvěle interpretovanými klasickými rockovými hity a Beer Reminder s převážně vlastní rock & bluesovou tvorbou, zahráli ovšem i slavný song Love Like a Man od Johnna Mayalla. Koncert moderovala Bára Plincelner. „It's really exciting, great event with superb music and friendly atmosphere,“ okomentoval obdivně akci v Šeříkovce přítomný Jason Rupp, profesionální youtuber a influencer z New Yorku.

Set Zeptám se racků obsahuje vinylovou LP desku s kompozicemi Podzim – Jaro, Zeptám se racků a Zima, CD s živáky a DVD s barrandovským filmem Koncert, v němž si kapela Bumerang zahrála hlavní roli společně se zpěvačkou Petrou Janů a herci Martinem Stropnickým a Vladimírem Kratinou.

Vzpomínkový set s nadčasovou muzikou lze stále zakoupit v prodejně Music Records v Kollárově ulici v Plzni a nebo objednat přes e-mail: delex@delex.cz.

-jap-

Foto: Miroslav Matoušek

OBJEVME STÁLE ZAPOMENUTÝ ČESKÝ LES

Plzeňský kraj nabízí nepřeborné množství krásných a turisticky atraktivních míst, prakticky vše, co lidi vyhledávají: hory, doly, lesy, vodní plochy, lázně, hrady, zámky, kláštery, kostely, romantické zříceniny, barokní i jiné historické stavební perly, zajímavá města, muzea, kulturní akce, spoustu pivovarů se zajímavými pivy. Jaký je tip číslo jedna od radního pro oblast kultury, památkové péče a cestovního ruchu Ing. Libora Picky, který má kraj procestovaný obytným vozem, na kole i pěšky křížem krážem?

„Český les. Je to naprosto neobjevená, nespoutaná krajina, kde si najdete to své romantici i tvrdí bikeři, s příjemnými místy pro rodiny s dětmi i turisty, kteří rádi kráčeji sami se sebou nebo se svým psem. Je to osamělá krajina, kterou předchází doba vylidnila, ale už opět ožívá na místech, jako jsou Železná, Pleš, Čerchov, ale ten pohraniční hvozď zůstává nedotčen. Každý

si tam najde své, třeba ruiny bývalých opuštěných sídel, která jsou označena jen prostou tabulkou, je to místo s dramatickými lidskými osudy,“ říká Libor Picka, ale jedním dechem dodává: „Ale samozřejmě nechci a nemohu pominout Šumavu, úžasné barokní stavby na severu regionu, trojhradí, Vintířovu stezku, Zlatou stezku, Chodsko, Brdy...“

Na veletrzích cestovního ruchu, kde se Plzeňský kraj prezentuje se svými krásami, ale zní apel: Pojďte objevit neobjevený Český les. Není cyklisticky tak náročný jako Šumava, není tak přelidněný jako Šumava. Ale! „Jak tam nepotkáte člověka, tak tam nepotkáte hospodu. Není ovšem problém si vzít do batohu svačinu a nějaké pití. Když vystoupíte v pátek v Železné z cyklobusu a v neděli do něj opět nastoupíte, během jízdy potkáte minimum lidí, což v dnešním hektickém, uspěchaném světě není k zahazení.“ Problémem je ale i bydlení, které je jen v obci Rybník. „Chybějící infrastruktura je problémem, ale v dubnu 2023 otvíráme zbrusu nový hotel v Železné, což je přestavěná budova bývalých kasáren roty pohraniční stráže, kde bude zhruba přes sto míst,

připravuje se otevření dalšího ubytovacího zařízení se zhruba pětadvaceti lůžky. Tím by se mělo srdce Českého lesa více zpřístupnit,“ říká Libor Picka.

Podobně jako Český les jsou na tom i Brdy, pro turismus dlouhé roky zapovězené kvůli svému vojenskému poslání. Na rozdíl od Šumavy, která byla přístupná i za socialismu a měla ubytovací i hostinskou infrastrukturu, Brdy nemají hotely, penziony, ale ani lidí se zkušenostmi s tímto byznysem. Nabízí se otázka: Je potřeba propagovat Šumavu, která je přeplněná lidmi a známá třeba díky oblíbenému televiznímu seriálu Policie Modrava? „My jsme měli sezení s představiteli šumavského

Historický kamenný most přes řeku Radbuzu – bývalý Mostek

národního parku a dohodli jsme se, že v tuto chvíli je vhodnější propagovat místa pod Šumavou, Boubín, Sušicko, ta nižší místa, která jsou také krásná a zajímavá, s dobrým zázemím pro turisty.“

Málo se ví, že Plzeňský kraj má dotační programy i pro majitele malých penzionů a je schopný přispět třeba na renovaci koupelen, vybavení. „Jsou to možná drobné peníze, ale pro majitele penzionu mohou mít zásadní význam. Teď se připravujeme na podporu karavanových stání, protože v době covidu se cestování obytnými vozy stalo fenoménem. Stejným fenoménem je rozvoj elektrokol, která umožňují i starším či méně zdatným cyklistům absolvovat mnohem delší trasy, mají mnohem větší akční rádius. Třeba Český les dokážou za týden projet celý, není problém bydlet v Klatovech a na elektrokole si dojet na Šumavu. Já jsem s elektrokoly dlouho bojoval, ale mám ho poslední dva roky a jsem maximálně spokojený. Je faktem, že to přináší i zklidnění mezi partnery, kdy pro ženu může být odjet na normálním

kole za měsíc tisíc kilometrů s partnerem problém. S elektrokolem už ne. Je ale třeba maximální opatrnosti, zejména v těžším terénu.“

Malý penzion potřebuje malé peníze, ale třeba barokní klenot Mariánská Týnice, kdysi bez střechy a v troskách a dnes v plné kráse, už opět má ve vnitřních prostorách lešení. A tady je to o velkých penězích. Má jich kraj dostatek? „Dáváme na opravy památek každoročně vysoké částky, ale samozřejmě, vždy bychom potřebovali peněz víc. Ale jsme schopni uspokojit významné množství žadatelů. Péče o památky je náročná, třeba jen vstupní portál, pokud se má opravit správně, stojí 500 tisíc korun. Když kraj přispěje částkou 300 tisíc, už je reálné, že se opraví profesionálně, a nikoliv jen naoko,“ vysvětluje radní, který se teď těší, že konečně vstane jako bájný fénix z popela i zchátralá budova městských lázní v Plzni. A nepovažuje to jen za plzeňskou záležitost, ale za krajskou, protože Plzeň vždy byla centrem kraje.

Covidová epidemie zastavila mnohé aktivity, ale měla jeden přínos – obyva-

telé Plzeňského kraje začali objevovat krásy svého regionu. Amnohdy byli překvapeni krásami, které mají doslova za humny, ale nikdy tam nebyli. „Sto procentně souhlasím,“ říká Libor Picka. „Lidé ale už před covidem začali zjišťovat, že moře je pořád stejně slané, stejně modré, že v cizině se nemluví česky. A začali objevovat domácí krásy, zjistili, že naše hotely, penziony i kempy jsou stejně kvalitně vybavené a nabízejí stejný servis jako ty ve světě.“

Plzeňský kraj má ohromné množství zajímavých míst, ale snahou je, aby se turismus zcela nenásilně rozprostřel, aby návštěvníci jezdili do všech koutů kraje, a nikoliv jen na Šumavu. „Máme se čím pochlubit, máme spoustu zajímavých turistických cílů, s propagací cílíme na domácí i zahraniční klientelu. Covid zcela odboural zahraniční návštěvníky a je dobře, že se vrací. Samozřejmě stále chybí ti z Asie, kteří ale většinou měli na Českou republiku jeden dva dny, které strávili v Praze, Českém Krumlově a návštěvou Plzeňského Prazdroje. Naši snahou je, aby u nás turista zůstal déle, aby pochopil, že Plzeň není jen o pivu, ale i o galerii, krásném centru města a půvabném okolí, kam můžeme zahrnout třeba i Domažlice, vždyť je to jen šedesát kilometrů, Tachov, kde jsme po dálnici za čtyřicet minut, Rokycany s muzeem demarkační čáry, Plasy, Konstantinovy Lázně, Stříbro a další místa. Nabízíme vše od folkloru v Domažlicích až po důlní historii ve Stříbře,“ říká radní Libor Picka.

-jap-

Ing. Libor Picka

Barokní most přes řeku Radbuzu v Bělé nad Radbuzou

Pozůstatky kostela sv. Jiří v zaniklé obci Lučina u Nemanic

TURISTŮ RÁJ
www.turisturaj.cz

ČESKÝ ROZHLAS PLZEŇ

SPOLEČNÍK

I PŘÍTEL

Zábava, aktuální informace, užitečné rady, dobrá hudba. A také společník a přítel. To vše reprezentuje Český rozhlas Plzeň, sídlící v unikátní pozdně funkcionalistické budově na Borech, která je od roku 2002 kulturní památkou. Posledních šestnáct let tam působil jako ředitel PhDr. Zdeněk Levý, rozhlasákem je ovšem už od roku 1973. Pamětník starých časů kotoučových magnetofonů a přenosu zvuku do éteru prostřednictvím pásků, který letos končí rozhlasovou kariéru v digitální éře.

V rozhlasu pracuješ od roku 1973. Byla to tvoje tužba, vysněné povolání?

Tíhnul jsem k žurnalistice, psal jsem články o sportu a kultuře do okresních novin. Rozhlas mě přitahoval, v sedmdesátých letech to byl mediální fenomén, a když jsem měl možnost si něco ještě na střední škole natočit, tak mé směřování bylo jasné. Absolvoval jsem Střední průmyslovou školu strojnickou v Klatovech a na vojně jsem se začal zabývat o budoucí práci. Československý rozhlas tehdy hledal hlasatele, tak jsem se přihlásil do konkurzu. V plzeňském studiu jsem udělal zkoušky a byl jsem přijat. Působil jsem jako hlasatel pro Karlovarsko (vysílalo se z Plzně) a pak jsem nastoupil do pozice redaktora pro krajské vysílání. Měl jsem na starosti kulturu a později i průmysl. Po čtyřech letech jsem ale odešel, když jsem dostal nabídku práce s bytem.

Jsi ale i absolventem Fakulty žurnalistiky Univerzity Karlovy...

Ano, vystudoval jsem tuto školu dálkově, považoval jsem to za potřebné k práci rozhlasáka. Dost jsem se tam naučil, bylo to užitečné studium.

Kdy ses vrátil k rozhlasové práci v Českém rozhlase?

V roce 2006. Já jsem tehdy končil v Radiu Kiss Proton, později jen Kiss Radiu. Byl jsem vyzván, abych se zúčastnil konkurzu na ředitele plzeň-

Budova ČRo Plzeň je kulturní památkou

ského studia Českého rozhlasu, a uspěl jsem.

Jaká je cílová skupina ČRo Plzeň?

Regionální stanice ČRo jsou cíleny především na věkovou skupinu 60 a výše. Tomu odpovídají zpravodajské relace, reportáže z terénu, servisní pořady pro posluchače, nechybí zábavné pořady, vše vhodně doplněné hudbou. Dnes ale jsou součástí rozhlasu i webové stránky, kde lze nalézt vybrané přepsané informace, které původně měly podobu mluveného slova. Mohu potvrdit, že posluchači jsou nám věrní, a my si toho ceníme. Přispívají k tomu pravidelné dny otevřených dveří, veřejné hudební nahrávky v budově, živé rozhovory z různých míst v kraji v přímém přenosu, besedy s posluchači,

nebo v poslední době i turistický pochod pro veřejnost a jiné aktivity.

Změnilo se nějak členění redakce ve srovnání se sedmdesátými lety?

V podstatě jsou zde stále redaktoři zpravodajství (pracují i pro celostátní stanice), publicistiky, hudební redaktoři, kteří připravují dechovkové a folklorní pořady, novou a důležitou pozici má nyní marketing, ve větší míře funguje produkce. V Plzni působí i umělecká tvůrčí skupina, jejíž členové připravují pořady pro stanice Vltava nebo ČRo 2.

Žánrově se asi v rozhlasové žurnalistice moc nezměnilo, rozhovory, zprávy, glosy, reportáže mají stále svoji jasnou formu. Zásadně se ale změnila technika. Já jsem byl během

studia žurnalistiky na stáži v plzeňském studiu a pamatuji si, že jsem natáčel na pásky, stříhal na velkých kotoučích...

V Plzni máme jedinou budovu v Česku, která byla postavena výlučně pro potřeby rozhlasového vysílání a je tomuto poslání dokonale přizpůsobena. Jedná se o pozdní funkcionalismus a památkově chráněný objekt.

Jak šel čas, a staré ustupovalo novému, tak se vysloužilé zařízení přemístilo do rozsáhlých suterénních prostorů a moderní se instalovalo. A díky tomu bylo možné najít spoustu zajímavých „pokladů“, z nichž se stal základ pro rozhlasové muzeum, které je přímo v budově rozhlasu. Jsou tam k vidění všechny dnes již unikátní historické technické kousky.

Můžeš připomenout, jak tehdy vypadala cesta natočeného materiálu do éteru?

Redaktor v terénu natočil rozhovor nebo reportáž na cívkový magnetofon, pak v budově rozhlasu vše přetočila technika na tzv. stříhací pásky, po sestřihání se materiál většinou znovu přetočil na tzv. vysílací pásek a po schválení mohlo vše jít do éteru. V sedmdesátých letech jsme už natáčeli při výjezdu do terénu na švýcarský kvalitní magnetofon Nagra, který obsluhoval řidič-technik. Samostatně jsme ještě používali menší magnetofony Uran, které byly upraveny pro lepší kvalitu.

Veškerá technická stránka doznala obrovských změn už krátce po devadesátém roce, kdy se nahrávání a všechny související činnosti digitalizovaly. Dnes se stříhá přímo v terénu v počítači,

Zdeněk Levý, dlouholetý ředitel ČRo Plzeň

redaktoři už nevláčejí s sebou na rameni velké magnetofony propojené kabelem s externím mikrofonom, natáčí se na přístroje velikosti krabičky od cigaret, už jsou možné i přímé vstupy redaktora z terénu prostřednictvím mobilního telefonu. Přenos informací se ohromně zrychlil a snadnější je i ukládání materiálů v archivu a jejich vyhledání. V současné době se vybrané historické výstupy digitalizují, v našem rozhlasu třeba nahrávala i Marta Kubišová.

Tištěné deníky, bez nichž jsme si kdysi nedokázali život představit, spějí s rozmachem online informací k definitivnímu zániku. Rozhlas jako podobný historický relikt se bát nemusí?

Rozhlas se drží, ale televize se stává fenoménem. Číslo poslechovosti jsou dnes nižší než v roce 2000, ale výhodou rozhlasu je jeho schopnost absolutní aktuality. Navíc dnes již nabízíme online i možnost poslechnout si vybraný rozhovor v tzv. podcastu kdykoliv

Cesta do pravěku: tento stříhací magnetofon najdete v rozhlasovém muzeu

a kdekoliv z telefonu nebo počítače, to je hodně využíván. Na facebooku máme 23 tisíc sledovatelů, což je vzhledem k naší cílové skupině docela dobré číslo. Hodně jsme samozřejmě posloucháni při jízdě v autech.

S rozmachem privátních televizních a rozhlasových stanic se nám tu rozmohl takový nešvar: mizerná čeština v podání mnohých moderátorů, redaktorů. Klade Český rozhlas Plzeň stále důraz na jazykovou vybavenost svých zaměstnanců? Nás oba na fakultě ještě učil správné díkci bard z Národního divadla Miroslav Doležal.

Český rozhlas Plzeň je veřejnoprávní stanice a měl by být etalonem dobré češtiny. Každý redaktor prochází jazykovým školením, v Praze na Vinohradech je oddělení hlasové výchovy, na intranetu Českého rozhlasu najdeme správnou výslovnost u složitějších pojmů. Každý, než se postaví před mikrofon, projde jazykovou přípravou. Ostatně i v našem vysílání slyšíte pravidelně Jazykový koutek.

Ty jsi začal s kariérou v rozhlasu v roce 1973, letos končíš a odcházíš do důchodu. Cítíš nostalgii, bude se ti po rozhlasové práci stýskat?

Určitě ano, není to jednoduché, člověk byl zapojený od rána do večera. Byla to skvělá práce mezi zkušenými i mladými lidmi i dobrá spolupráce s pražskými kolegy. Zažil jsem nespočet setkání s různými lidmi, potkal spoustu zajímavých osobností. Zatím to beru tak, že mám dovolenou. V žádném případě na rozhlas nezanevřu, budu ho dál poslouchat, sledovat, co se jak daří. Český rozhlas v příštím roce oslaví 100 let, první vysílání se uskutečnilo ze stanu v Praze-Kbelích v roce 1923. A já jsem pyšný, že ČRo Plzeň má v českých rozhlasových dějinách své významné a respektované místo, ať už třeba mimořádným vysíláním v srpnu 1968, bývalým nesmírně oblíbeným celostátním pořadem Hrají a zpívají Plzeňáci, nebo dnešními každodenními dopoledními rozhovory s hosty ve studiu o aktuálním dění ze života kolem nás. Vždy jsme dělali vše pro to, aby byl posluchač spokojený, aby rozhlas žil tím, co momentálně zajímá lidi v plzeňském kraji. A pokud nám to osobně či telefonicky potvrdili, byla to pro nás ta největší odměna. -jap-

KULTOVNÍ SLAVNÍ RODÁCI

LUDVÍK OČENÁŠEK PŘEDOBRAZ JÁRY CIMRMANA

Přiznám se, že jsem o existenci vynálezce, konstruktéra a vlastence Ludvíka Očenáška vůbec neměl tušení. Až jednou, při toukách kolem Plas, jsem narazil na tabuli odkazující na Očenáškovu stezku. Přečetl jsem si na ní jeho životopis a říkal jsem si: To snad není možné, jako bych četl životopis nejslavnějšího Čecha, všeměla Jára Cimrmana. Očenášek by klidně mohl být jeho předobrazem.

Ludvík Očenášek v sokolském kroji

Narodil se v roce 1872 na Rokycansku v obci Kříše, která je dnes součástí Břas, ale byl hodně spjatý se severním Plzeňskem, bydlel v Berku a Malenicích, odkud chodil hodinu pěšky do základní školy v Horní Bělé. Už jako žák třetí třídy zkonstruoval pro děti v Horní Bělé funkční kolotoč na manuální pohon, platidlem za svezení byly třešně. Po smrti jeho otce se rodina přestěhovala do Prahy, kde se učil na elektromechanika a vystudoval střední průmyslovou školu. Studium na Českém vysokém učení technickém nedokončil.

V Praze se budoucí vynálezce stal vášnivým sokolem, reprezentoval tuto organizaci i v Paříži a Arrasu, ovšem byl i maratonským běžcem, když s bratrem

úspěšně absolvovali historicky první český maraton, věnoval se také řeckořímskému zápasu, vzpírání a boxu. V pětadvaceti se oženil se slečnou Pavlínou z Písku, s níž měl tři děti.

V roce 1898 založil svoji vlastní dílnu na opravu jízdních kol, motocyklů a automobilů, později elektrotechnický závod se stovkou zaměstnanců. Jeho prvním velkým vynálezem bylo jednokolo, tzv. monocykl – jezdec seděl uprostřed velkého kola, které se otáčelo kolem něho. Vyrobil však pouze jeden kus; ukázalo se, že monocykl je pro jezdce nebezpečný. Na pražském autosalonu v roce 1905 představil rotační motor, který se ale ukázal být vhodnějším pro letadla. Nechal si motor patentovat, ale

obchodně nebyl úspěšný. Další patent se týkal torpéda.

Ludvík Očenášek sestavil v roce 1910 i letadlo, hornoplošník „Očenášek 1“ s rozpětím křídel 12 metrů, které pro neshody se slavným aviatikem Janem Kašparem přemístil z Pardubic na letiště Bory v Plzni. Letadlo však nikdy pořádně nevzlétlo, jen poskakovalo po dráze. Tím skončily jeho aktivity v letectví.

Zabýval se i obloukovými elektrickými lampami vlastní výroby a prosadil je obchodně až do Polska a Ruska, úspěšnější však byl v této oblasti František Křížík. Po vypuknutí první světové války Očenášek vynalezl vrhače tzv. vzdušných torpéd, které se uplatnily

Se spolupracovníky před prototypem aeroplánu „Očenášek 1“

Celkový pohled na Očenášek 1 na letišti v Plzni na Borských polích

na francouzské, italské a ruské frontě. Azabýval se i špionáží, zřídil tajnou telefonní stanici, kde odposlouchával tajné vojenské linky nepřítele. Za to byl později vyznamenán a stal se přítelem prezidentů T. G. Masaryka i Edvarda Beneše, byl často zván na Pražský hrad.

Dalším objektem jeho zájmu se stal výzkum raket; Očenášek byl už tehdy přesvědčen, že je možné, aby člověk letěl do vesmíru. Uskutečnil několik testů s vypouštěním raket, ale finanční

problémy jeho snahy utlumily. Už v roce 1930 ale otestoval rakety, které byly schopné vylétnout do výšky 1 500 m. Když Ludvík Očenášek už podruhé zkrachoval, nechal se zaměstnat ve Zlíně u Tomáše Bati, který měl zájem o jeho čluny s nízkým ponorem, které chtěl využívat v mělkém Baťově kanálu na dopravu zboží. Očenáškovu angažmá u Bati však mělo pouze krátké trvání.

Po návratu do Prahy se věnoval vývoji reaktivních vodních člunů, pracoval

ale také na konstrukci tzv. bezhlučného kulometu s tlumičem. Pokračoval i s raketovými experimenty a zvýšil dolet svých raket na 2 500 m. Když vypukla druhá světová válka, oslovili ho Němci, aby se podílel na jejich konstrukčním vývoji raket, ale Očenášek se jako vlastenec raději stáhnul do pozadí, na práci pro nacistické Německo se nechtěl podílet. Naopak podporoval lidi, jejichž blízcí skončili v koncentračních táborech. Ve věku 73 let se v květnu 1945 zúčastnil bojů o Prahu a byl těžce zraněn granátem.

I po vyléčení dál vynalézal, ale byl pronásledován komunistickým režimem, který odmítnul podporovat. I proto ho režim odsoudil k zapomnění. Ludvík Očenášek zemřel v roce 1949 v obci Dražeň u Plas, pohřben je v Praze na Olšanských hřbitovech. V roce 1978 byl Ludvík Očenášek zapsán jako jediný Čech do Mezinárodní vesmírné síně slávy v Muzeu vesmíru v Novém Mexiku v USA, jeho jméno nese i planetka s číslem 61404. No, opravdu nemáte pocit, že čtete životopis Járy Cimrmana?

-jap-

POUTNÍ MÍSTO MARIÁNSKÁ TÝNICE

Nedaleko sídla, s nímž jsou spojeny poslední chvíle života vynálezce Ludvíka Očenáška, leží bývalé poutní místo Mariánská Týnice, znovuob-

novený skvost barokní architektury, spjatý historicky s působením cisterciáckého kláštera v Plasích. Bývala to i ruina bez střechy, která povstala

do bývalé krásy, dnes je sídlem Muzea a galerie severního Plzeňska. To místo opravdu stojí za návštěvu, stejně jako Plasy.

VILA V BYTOVÉM DOMĚ

UNIKÁTNÍ SEMLEROVA REZIDENCE

Nenápadný bytový dům na Klatovské třídě v Plzni léta skrýval evropský architektonický unikát – do původního bytového domu vestavěný historický bytový interiér, jehož základní koncept navrhl světoznámý architekt Adolf Loos. Detailní projekt připravil jeho student, spolupracovník a pokračovatel Heinrich Kulka, který stavbu dokončil v roce 1934. Po rozsáhlé rekonstrukci byla Semlerova rezidence slavnostně otevřena v září tohoto roku.

Zakladatel moderní architektury Adolf Loos ve 30. letech 20. století navrhl pro plzeňské židovské podnikatele osm unikátních bytových interiérů. Do této doby se podařilo veřejnosti zpřístupnit čtyři – nejnověji zpřístupněným architektonickým unikátem je Semlerova rezidence.

Historický bytový interiér rodiny Oskara a Jany Semlerových, který vznikl v letech 1933–1934, patří k předním památkám moderní architektury ve střední Evropě. Nemá klasická pod-

laží, jeho jednotlivé prostory různých výšek se v šesti úrovních soustřeďují kolem centrální obytné haly. Toto řešení, nazvané Raumplan, navazuje na Loosovo pojetí Müllerovy vily v Praze. Loos s Kulkou do bytového domu vložili vestavbu třípodlažní vily. V Plzni se jedná o jediný Loosův interiér, ve kterém byl Raumplan uplatněn.

Oskar Semler byl synem jednoho z nejvýznamnějších podnikatelů v Plzni začátku 20. století, Simona (Šimona) Semlera. Spolu s bratrem Hugem se

časem stali otcovými společníky. Jejich firma prosperovala i po otcově smrti v roce 1921.

Oskar Semler se v roce 1919 oženil s Janou (Hanne, Hanou, Jane) Ledereovou a narodily se jim tři děti: Štěpán, Oldřich a Vilém (Will). V roce 1932 manželé zakoupili zahradní bytový dům na Klatovské třídě 110, který byl vystavěn v roce 1923 Pensijním ústavem pro úředníky Akciové společnosti (dříve Škodovy závody v Plzni). Semlerovi se rozhodli provést jeho přestavbu a zhruba v jedné třetině tohoto domu vytvořit velký a pohodlný vlastní byt.

Práce na adaptaci prostoru na bytový interiér zahájila firma Müller & Kapsa v roce 1933, od července 1934 již zde byla rodina Semlerova trvale přihlášená k pobytu.

Po emigraci rodiny přešel dům v roce 1942 na Německou říši. Ačkoli Semlerovi v roce 1949 požádali o restituci, dům byl – jako zkonfiskovaný majetek – převeden na město Plzeň, následně přešel do vlastnictví státu. Ten jej v roce 1993 převedl zpět na statutární město Plzeň. Byt Semlerových byl již dříve rozdělen na několik menších bytů, oddělená obytná hala sloužila jako učebna či fotoateliér. Od roku 1969 je byt rodiny Semlerových kulturní památkou, od roku 2014 je kulturní památkou prohlášen celý dům.

Plzeňský kraj získal bytový dům na Klatovské třídě 110 v roce 2012 a předal jeho správu a dohled nad plánovanou rekonstrukcí Západočeské galerii v Plzni. Rekonstrukce objektu proběhla ve třech fázích. První začala již v roce 2013 a týkala se střech, izolace podkroví a suterénu a bylo také vybouráno několik novodobých konstrukcí. Druhá fáze započala v roce 2015 a týkala se oprav plochých

Soukromé patro rodiny před rekonstrukcí

K. Kocourek, 2013

Soukromé patro rodiny po rekonstrukci

Radovan Kodera, 2022

střech, zrekonstruovány byly přípojky a vnitřní rozvody. Součástí oprav bylo také restaurování nejvíce poškozených prostor – vstupního vestibulu, šatny a zimní zahrady v historickém bytovém interiéru. Po této fázi byla rezidence na čas zpřístupněna veřejnosti.

Rozhodující v záchraně této kulturní památky byla poslední etapa – etapa rekonstrukce a restaurování. Došlo k opravě takřka celého objektu: interiéru i exteriéru, fasády a garáží, dotvořeny byly detaily, které se už nedochovaly. Zrestaurována byla většina dochovaného historického vybavení, byla provedena složitá oprava makasarové podlahy. „Nejnáročnější byla oprava osmibokého prostoru jídelny, která

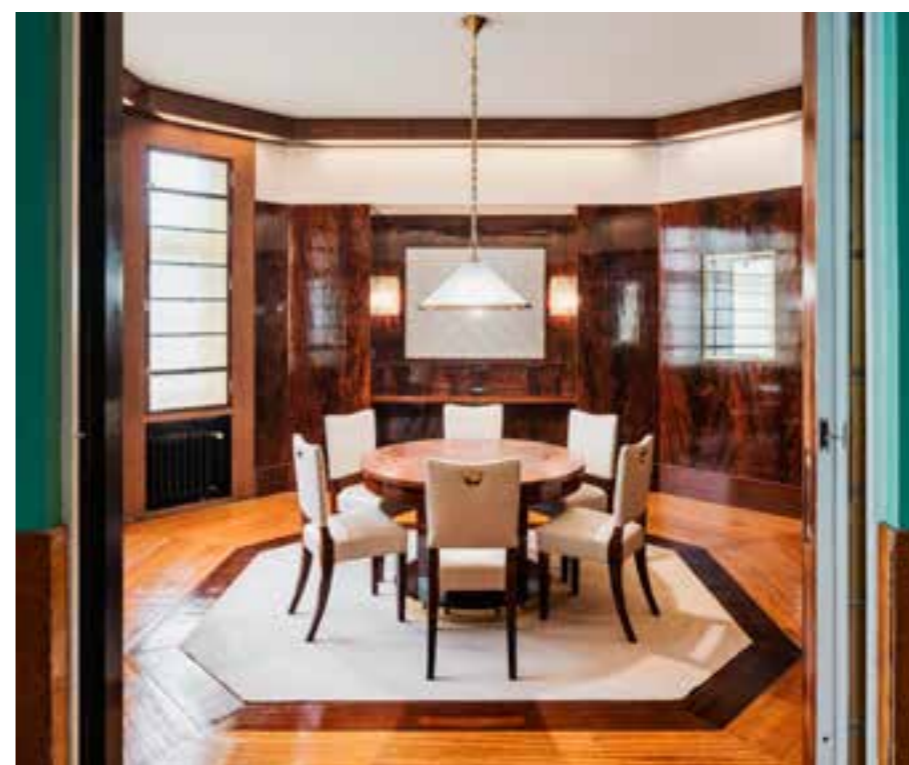
byla nejvíce poškozena. Restaurátor musel kompletně rozebrat silně narušené mahagonové obklady, srovnat deformované desky, každou zrestaurovat a osadit na původní místo,“ říká Petr Domanický, autor expozic Semlerovy rezidence a kurátor sbírky architektury Západočeské galerie v Plzni.

Tento evropský architektonický unikát se podařilo zachránit díky finanční podpoře Plzeňského kraje, který na rekonstrukci uvolnil 80 milionů korun z programu na obnovu památek, dalších 30 milionů korun kraj získal z Integrovaného regionálního operačního programu.

V současné době probíhají v Semlerově vile prohlídky pro širokou veřej-

nost, jsou připraveny dva prohlídkové okruhy. Základní (75 min.) zavede návštěvníka do 15 místností interiéru, včetně soukromých místností manželů Semlerových. Součástí prohlídky jsou i schodiště pro personál, hostinský pokoj a koupelna.

Druhý okruh (110 min.) navíc nabízí promítání pořadu „Trojrozměrný život Adolfa Loose“ či na přání staršího snímku „Plzeň Adolfa Loose provází David Vávra“. Součástí rozšířené prohlídky je expozice „Kabinet plzeňské architektury 1874–1939“, která je umístěna v bývalém pokoji vychovatelky. Vstupenky lze zakoupit na www.semle.cz nebo na www.adolfoosplzen.cz.

Jídelna po rekonstrukci

Radovan Kodera, 2022

PŘÍSTUPNÉ ČI OBČAS PŘÍSTUPNÉ UNIKÁTNÍ LOOSOVY INTERIÉRY V PLZNI:

- Semlerova rezidence, Klatovská 110
- Byty Krausových a Voglových, Bendova 10 a Klatovská 12
- Brummelův dům, Husova 58
- Byty Huga Semlera a Richarda Hirsche, Klatovská 19 a Plachého 6

LOOSOVY INTERIÉRY, KTERÉ ZATÍM PŘÍSTUPNÉ NEJSOU:

- Byt manželů Weinerových, nám. Republiky 22
- Byt Lea Brummela, Klatovská 140

PLZEŇSKÝ KRAJ

FILMY NAŠICH LET

FILMOVÝ SVÁTEK PLZEŇSKÉHO KRAJE OD ROKU 68, PŘESTO JE MU „TEPRVE“ 35

Filmový festival Finále Plzeň, který z Plzně na týden dělá centrum filmového dění, uzavřel 28. září svůj 35. ročník. Přestože je počátek jeho přípravy datován již od roku 1968, slavil teprve 35 let. Politická situace v tehdejším Československu jeho pokračování nedovolila a v roce 1970 na dlouhých dvacet let skončil. Obnoven byl až v roce 1990.

Filmové hvězdy na festivalu Finále – Jan Werich a Josef Abrhám

Finále Plzeň je soutěžní festival českých a slovenských celovečerních, dokumentárních, studentských filmů a televizních a internetových produkcí, které se ucházejí o přízeň mezinárodní poroty a o hlavní cenu festivalu – Zlatého ledňáčka.

Ledňáček je pro festival typický, jeho podoba se v průběhu let proměňovala, stejně jako termín konání – festival začínal v lednu, v novodobé éře se konal v dubnu a covidová doba ho přesunula na září.

V polistopadové éře bylo hlavním festivalovým centrem tehdejší kino Moskva, později přejmenované na Elektra, od roku 2007 je to secesní budova Měšťanské besedy.

Zakladatelem festivalu byl ředitel Krajského podniku pro film, koncerty a estrády v Plzni Ladislav Ženíšek. Zahájení prvního ročníku proběhlo

24. října 1968, paradoxně v době, kdy už byla myšlenka na změnu režimu nereálná. Konalo se v největším kině v republice, s kapacitou více než 1 100 míst – v plzeňském kině Moskva.

Ilustrátor a výtvarník Josef Jícha pro festival Finále Plzeň vytvořil první logo „pana Finále“.

Prvního Zlatého ledňáčka získal Evald Schorm za film Každý den odvahy, v následujícím roce byl oceněn Vojtěch Jasný za počin Všichni dobří rodáci a na dlouhou dobu posledním držitelem ocenění byl Juraj Jakubisko za snímek Zbehovia a pútníci.

V roce 1989 se vrací Ladislav Ženíšek s obrodou festivalu a v roce 1990 se koná jeho čtvrtý ročník. Ten reflektoval filmovou tvorbu z let 1968–1990, a porota tak posuzovala více než 800 filmů.

Pátý ročník je v roce 1991 již pořádán novým ředitelem – Ivanem Šmídlem, který byl vedoucím kina Elektra. V roce 1992 se festival nekoná z důvodu malého počtu přihlášených snímků. V roce 1993 pak čelí další výzvě – rozdělení Československa.

V nové éře festivalu Finále Plzeň byl prvním oceněným Jan Svěrák za film Obecná škola (r. 1991), který si svůj úspěch zopakoval po dvaceti letech s filmem Kuky se vrací. Nejúspěšnějším režisérem na Finále Plzeň je se třemi oceněnými snímky Jan Hřebejk (r. 2000, Musíme si pomáhat; r. 2003, Pupendo; r. 2010, Kawasakiho růže), po dvou Zlatých ledňáčcích už mají Saša Gedeon (r. 1995, Indiánské léto; r. 1999, Návrat idiota), Petr Václav (r. 2001, Paralelní světy; r. 2015, Cesta ven) a Petr Zelenka (r. 1997, Mňága – Happy End; r. 1998, Knoflíkáři). V září letošního roku byl oceněn snímek Kdyby radši hořelo režiséra Adama Kolomana Rybanského s Miroslavem Krobotem v hlavní roli.

Od roku 2003 hodnotí filmy přihlášené do soutěže Finále Plzeň mezinárodní poroty.

Od roku 1998 dlouhých osmnáct let stál v čele festivalu Ivan Jáchim, a jak říká, největší výzvou bylo z Elektry udělat příjemný prostor pro návštěvníky a hosty: „Všichni, kdo zažili dobu kina Elektra, si pamatují, v jakém bylo netešeném stavu. Hodně energie jsme věnovali tomu, aby se z tohoto prostoru udělalo něco, kde se lidi budou cítit dobře. To se nám, myslím, vždy dařilo a rozhodně to stálo za to.“ S trochou nostalgie vzpomínal na setkání, která na festivalu zažil: „Když to vezmu od našich legend, tak nejraději vzpomínám třeba na pány Třísku, Kačera, Abrháma, Landovského, dámy Chytilovou, Chramostovou a hlavně na Ivu Janžurovou. A jestli se ptáte proč, tak pro pokoru a nadhled nad prací svojí i nad prací druhých. Z mých vrstevníků rád vzpomínám třeba na Petra Zelenku, Honzu Hřebejka, Sašu Gedeona, Tomáše Hanáka, Jardu Duška. Proč? Pro víceméně stejný pohled na svět a na filmy o něm.“

Město Plzeň, které je držitelem ochranné známky festivalu, vypsal o roce 2015 výběrové řízení na nového

**36. ročník filmového festivalu
Finále Plzeň
se bude konat
22.–27. září 2023**

www.festivalfinale.cz

Letošní zakončení festivalu moderovala dvojice Petr Vančura a Ester Geislerová – na snímku děkují ředitelce Finále Plzeň Evě Veruňkové Košařové

provozovatele festivalu a Eva Veruňková Košařová se svým týmem poprvé uspěla. Provozovatel je vybírán vždy na čtyři roky, současný provozovatel obhájil i druhé období. Další výběr proběhne již v roce 2023.

Nebyla žádným nováčkem – na Finále Plzeň pracovala již od svých šestnácti let, kdy začínala jako brigádnice na recepci festivalu. Prošla mnoha festivalovými pozicemi až po výkonnou ředitelku v éře Ivana Jáchima.

A jak došla k rozhodnutí jít do výběrového řízení poté, co se Ivan Jáchim rozhodl z čela festivalu odstoupit? „Již nějakou dobu jsem Finále věnovala téměř všechen svůj pracovní čas. Bylo to ‚buď a nebo‘ a poměrně rychlé rozhodnutí – založím si svoji vlastní společnost a půjdu do tendru, nebo se s festivalem rozloučím úplně,“ říká současná ředitelka festivalu Finále Plzeň Eva Veruňková Košařová. Festival pod jejím vedením doznal řady změn – spolupracuje s jinými zahraničními festivaly, výrazněji komunikuje, zaměřil se na zahraniční filmovou produkci, spolupracuje s Fakultou designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni na výrobě ocenění, která udělují studentské poroty. „Když jsme začínali jako noví provozovatelé, spousta lidí si myslela, že Finále má již to nejlepší definitivně za sebou. Ani česká kinematografie, kterou se festival primárně zabývá, nebyla v té

době v nejlepší kondici,“ upřesňuje Eva Veruňková Košařová a uzavírá: „Jsem ráda, když vidím plné sály, mladé nadšené diváky a tvůrce a celkovou specifickou atmosféru, kterou akce má. Na začátku jsme si předsevzali, že festivalu chceme vrátit jeho lesk, který v 60. letech při svém vzniku měl, a to se nám podle odezvy daří.“

Festival tohoto formátu a široké – nejen filmové – nabídky se neobejde bez partnerů. K těm nejvýznamnějším patří Plzeňský kraj, pro který je tato kulturní a společenská akce klíčová bez přímé konkurence v tématu. Svoji podporu tak vedení kraje schvaluje již při rozhodování o rozpočtu Plzeňského kraje na následující rok.

Plzeňský kraj navíc každoročně finančně podporuje vznik nových filmových projektů. Festival se tak stává místem, kde je možné komunikovat záměry filmových producentů s představiteli Plzeňského kraje.

Pro filmaře jsou v rámci festivalu ve spolupráci s Regionální filmovou kanceláří Plzeňského kraje pravidelně realizovány tzv. location tours – tedy prohlídky zajímavých míst v regionu, která by se v budoucnu mohla v některém z připravovaných snímků objevit.

PLZEŇSKÝ KRAJ

KLENČÍ POD ČERCHOVEM

Soutěž z Programu obnovy venkova nazvaná Vesnice roku je pořádána od roku 1995. Ve druhém ročníku vyhrál regionální kolo městys Klenčí pod Čerchovem. Jak se žilo tehdy a jak teď? Co komise ocenila v roce 1996, co se nového buduje dnes?

Jak již z názvu patrně, městys Klenčí pod Čerchovem se rozkládá pod vrcholem Čerchov (1 042 m n. m.). Najdeme ho v Plzeňském kraji západně od města Domažlice.

LOMIKARE, LOMIKARE...

Klenčí byla privilegovaná chodská osada založená v roce 1325 na úpatí Českého lesa. V druhé polovině 17. století se z osady stalo městečko.

Na místě, kde stávala dříve svatyně, byl v letech 1737–1745 postaven barokní kostel svatého Martina. Fara náležející ke kostelu byla nově postavena v roce 1947. V roce 1945 bylo potvrzeno, že v hrobce kostela sv. Martina byl pohřben Wolf Maxmilián Lamingen

(zvaný Lomikar). Kozinova odpůrce připomíná také Lomikarova alej vedoucí z Klenčí do Trhanova. Lípy zde jsou staré až 400 let, a tak pamatují nejen majitele trhanovského panství Lamingena, ale i Jana Sladkého Kozinu.

Významnou historickou budovou ve městě je stará pošta, ke které dříve patřila celnice a zájezdni hostinec. Budova byla postavena v roce 1546. Hostinec hostil v roce 1799 ruského generála Suvorova i ruského cara Alexandra v roce 1815. Dnes je budova zrekonstruovaná a sídlí v ní Dům přírody Českého lesa.

Městečko Klenčí se může pochlubit třemi známými rodáky, a to spisovatelem J. Š. Baarem (1869–1925), hudeb-

ním skladatelem Jindřichem Jindřichem (1876–1967) a spisovatelem Janem Vrbou (1889–1961).

VESNICE ROKU 1996

V roce 1995 bylo Klenčí se svou velmi pěknou lidovou architekturou prohlášeno městskou památkovou zónou. Již v následujícím roce městys obdržel ocenění Vesnice roku Plzeňského kraje 1996. Starostou Klenčí pod Čerchovem byl v té době Karel Smutný, který stál v čele městyse téměř čtvrtstoletí: „Tehdy to fungovalo tak, jak jsem si fungování politiky představoval – obec vytvářela podmínky a firmy a občanská společnost toho využila k rozvoji. Hodně jsme se naučili od našich partnerů

Stará pošta, dnes Dům přírody Českého lesa.

v zahraničí.“ Na otázku, co ocenění obci přineslo, odpověděl: „Umožnilo nám více využívat dotace, včas se dostat k informacím o vypisovaných titulech. Nutno ale konstatovat, že platí ‚šťěstí přejde připraveným‘. Měli jsme připraveno množství projektů v úrovni stavebního povolení atd., které bylo možno v podstatě ihned realizovat. Obec několikrát hostila zasedání rady Svazu měst

a obcí ČR, a tak se stala známou v celé republice.“ A když se tehdejšího pana starosty zeptáte, co pro něj ocenění Vesnice roku znamená, odpoví: „Jde o zadostiučinění a ocenění i mojí práce. A také vím, že moje vize, že politika je prací pro spoluobčany, je správná.“

KLENČÍ DNES – DOBŘE SE TU ŽIJE

Starostování po panu Smutném převzal v roce 2014 Jan Bozděch: „Je pravda, že v době udělení ocenění Vesnice roku mi bylo pouhých deset let, ale myslím, že to byla iniciativa a zapojení občanů do aktivit v rámci obce, co rozhodlo o udělení ceny. V Klenčí velmi dobře fungoval spolkový život, dařilo se vše stavět na patriotech, kteří obci žili a snažili se na jejím rozvoji pracovat – i třeba dobrovolně. Toto dokázal řídit starosta Karel Smutný spolu se svým týmem zastupitelů.“

Současný pan starosta považuje udělenou cenu za ocenění píle a práce, kterou lidé v obci odvádějí, za zpětnou vazbu, kterou dala odborná veřejnost, i za vzkaz, že směr, jakým se obec ubírá, má smysl.

Od udělení ceny uplynulo 26 let, což je doba jedné generace. Právě s touto generační obměnou souvisí změna životního stylu, potřeb společnosti a také témat, která se v rámci této obce

řeší. Dnes se zde neřeší projekty jako např. smart city, ale spíše existenční problémy, jako je zajištění lékařské péče, obchody s potravinami a další podobné nezbytné potřeby. „Jsem rád, že byt se každé čtyři roky mění vedení obce, snažíme se pokračovat ve stejné nastaveném směru a navazovat na předchozí záměry,“ uzavírá současný pan starosta.

Klenčí má, na svoji velikost, dostupnost služeb velmi dobrou. Velké množství pracovních příležitostí zde je dáno zejména sousedstvím s Německem, což ale také znamená odliv pracovníků.

Do soutěže Vesnice roku se – dle slov současného starosty – chystá městys po letech znovu přihlásit.

Současný starosta Jan Bozděch (v kroji), pan Luc Draye, místostarosta partnerské obce Herent v Belgii a jeho žena Any.

KLENČÍ POD ČERCHOVEM

• Počet obyvatel: 1 350

(k 1. 1. 2020)

• Místní části: Výhledy, Capartice, Černá Řeka, Jindřichova Hora
• Turistická lákadla: rozhledna na Čerchově, Muzeum a pomník J. Š. Baara, Dům přírody Českého lesa, Kozinův pomník, obří socha chodského psa

(zdroj: Kudyznudy.cz)

ZANIKLÉ ŠKOLY

2. DÍL

VZPOMÍNKY A HISTORIE TACHOVSKA

PLZEŇSKÝ KRAJ

Miloslav Michalec, který na začátku listopadu letošního roku vydal třetí díl publikace Zaniklé venkovské školy Plzeňského kraje, se jejich historií zabývá již několik let. Celý svůj profesní život se pohybuje po našem kraji a zjistil, že nejvýznamnějšími budovami v obci jsou vždy kostel, fara a škola. V Plzeňském kraji je více než 300 budov, do nichž se žáci už nikdy nevrátí.

Defurovy Lažany

My jsme se v minulém díle zaměřili na zaniklé školy na Domažlicku, tentokrát se budeme věnovat zaniklým školám na Tachovsku. Autor jich v prvních dvou dílech popsal více než třicet. Pamatujete si nějakou?

„Velké množství škol vzniklo za Rakouska-Uherska, o zřízení školy rozhodovala Zemská školní rada, ale jejich udržování bylo plně v kompetenci obcí. Nebylo se co divit, že v národnostně smíšených oblastech se obce ke zřízení české školy stavěly negativně – nejen z důvodu zatížení obecního rozpočtu, ale především pak kvůli snahám potlačit rozvoj české menšiny,“ uvedl autor trilogie Zaniklé venkovské školy Plzeňského kraje Miloslav Michalec a dodal: „Po roce 1918 již mohly být na výstavby škol uvolňovány finanční prostředky ze státního rozpočtu.“

Tachovsko historicky spadalo do Sudet a tato skutečnost významně ovlivňovala základní školství – často nebylo možné vyučovat v češtině, případně

vznikly školy dvojjazyčné. Česky se v nich ve většině případů začalo učit až po 2. světové válce. Jaký je osud školních budov na Tachovsku dnes?

Maškarní ples v Úsilově, 1929

VESELEJŠÍ OSUD ŠKOLNÍCH BUDOV

Podobný – a chce se říci šťastný – osud potkal školské budovy např. v Benešovicích, Kostelci, Třískolupech, Damnově, Holostřevěch či Skupči. Staly se z nich rodinné domy, o které jejich majitelé s láskou pečují. Bytové domy z nich byly zřízeny např. v Otíně, Erpužicích, Starém Sedle či Lestkově. Ve Starém Sedle ve školní budově vznikla – kromě bytů – i pošta. V Křelovicích v budově vznikl rovněž bytový dům a fungují zde také potraviny.

Některé školní budovy vzniklé na přelomu 19. a 20. století slouží dále občanům – jako společenské či kulturní sály, tělocvičny – nebo je využívají místní dobrovolní hasiči. Tento veselejší osud potkal budovy třeba v Broumově, Zadním Chodově, Chodském Újezdu, Sytně či v Myslince.

Zadní Chodov kdysi...

... a teď

Radostnou zprávou je využití školní budovy v Kladrubech. V Kladrubech se poprvé kronikáři zmiňují o škole v roce 1533, kdy byla součástí budovy radnice. Ta však v roce 1843 vyhořela. Alfred Windischgrätz nějakou dobu dovolil vyučovat v budově bývalého klášterního konventu, poté se v Kladrubech učilo v domě č. p. 42. Následně bylo rozhodnuto o výstavbě nové školní budovy na nevzhledném pozemku F. Waldmana na náměstí č. 90. Stavitel Wenzel Hild započal své práce v roce 1850. Novou budovu vysvětil v roce 1852 kladrubský farář Woditschka. V této budově kompletně zrekonstruované dnes sídlí Regionální muzeum Kladub-ska.

Smyslupné využití našla také budova bývalé školy v Hořehledech, kde dnes působí mateřská škola.

OBCE SE POSTARALY

Některé původně školní budovy dnes slouží jako obecní úřad. Týká se to např. obcí Zadní Chodov, Těchlovice (zde je v budově i kadeřnictví a tělocvična) či Myslinka. Tady škola působila do roku 1975, poté zde sídlila mateřská škola a dnes je zde obecní úřad.

Obecní úřad, společenský sál a knihovna sídlí v bývalé školní budově také v obci Broumov. Zde byla v roce 1800 nejprve škola putovní. Po roce 1848 pronajalo zastupitelstvo obce jako učebnu místnost v domě č. p. 47. V roce 1874 zakoupila místní školní rada zemědělskou usedlost č. p. 57, kde vznikla dvoutřídní škola s bytem pro pana řídícího učitele. V době „největší slávy“ školu navštěvovalo 25 dětí (v roce 1901). V roce 1902 byla nákladem 48 600 Kč postavena a moderně zařízena nová patrová školní budova

č. p. 75. Stavbu provedl stavitel Thomas Turner z Plané. Do středu školní zahrady byl umístěn velký včelín. Do nové školy tehdy nastoupilo 129 žáků.

STARAJÍ SE TAKÉ FIRMY

Některé bývalé školní budovy jsou zrekonstruované a slouží soukromým podnikatelům. Výroba a prodej luků probíhá v budově školy v Dolním Újezdu, další soukromé firmy sídlí v budovách bývalých škol v Šipíně či Pavlovicích.

Jako turista se dnes můžete v bývalé školní budově ubytovat např. v obci Dolní Jadruž, Újezd pod Přimdou, Hanov, Jesení či Okrouhlé Hradiště.

SMUTNÉ OSUDY ŠKOLNÍCH BUDOV NA TACHOVSKU

Některé bývalé školní budovy svého zachránce bohužel nenašly. I když se

budova v obci Skapce dostala do rukou soukromého vlastníka, zatím nenašla upotřebení. Daleko horší osud potkal budovu postavenou v roce 1885 v obci Málkov či tu v Lomu u Stříbra (rok vystavění 1873). Obě budovy již byly zbourány. Ve Svaté Kateřině školní budova nejprve přešla do soukromých rukou ukrajinského majitele a následně shořela. Pozemek zatím leží ladem. V Rájově byla škola postavena v roce 1893. V roce 1946 byla uzavřena a dnes již také neexistuje.

„Každý z nás strávil mnoho let v různých školních budovách. Prostředí, ve kterém se výuka odehrávala, do značné míry ovlivňovalo vztah ke škole jako takové. Útulné venkovské malotřídky jsou toho důkazem,“ uzavírá autor trilogie Miloslav Michalec.

Příští díl se bude týkat zaniklých škol na Rokycansku.

Škola v Rájově byla zavřena v roce 1946

JAN TRÁVA TRÁVNÍČEK WORKOHOLIK S BUDDHISTICKOU POHODOU V DUŠI

Plzeňský horolezec Ing. Jan Tráva Trávníček (46 let) je na první pohled pozitivně laděný pohodář. Což lidé, kteří jsou doma v horách, obvykle bývají. Ač je vyznavačem buddhistické pohody, je i workoholikem a jeho aktivity jsou hodně široké. Horolezec, geodet, horský vůdce, manažer punkové kapely, hospodský, motivační kouč, provozovatel horolezecké stěny, přednášející..., to je jen stručný výčet jeho životních aktivit. Má za sebou šest úspěšných výstupů

na osmitisícovky Gašerbrum, Manáslu (dvakrát), Annapurna, K2 a Čo Oju, ale říká o sobě, že je kopcolezec – je to tak trochu známka punku. Je držitelem ceny Fair play za záchranu života horolezce na Manáslu; organizoval expedici, při níž nevidomý horolezec Jan Říha vystoupal na Čo Oju až do výšky 7 500 m; překonal rakovinu, o níž motivačně hovoří s onkologickými pacienty; založil v Káthmándú hospodu Czech Pub. Baví se životem a dobře se s ním povídá.

Právě ses vrátil z Nepálu, ze světa, který je zcela jiný než ten náš; tam převažuje buddhistická pokora a pohoda, zatímco v tzv. civilizovaném světě vládne hektický spěch, orientovaný na výkon a výsledek. Kde se cítíš lépe?

No, asi v Nepálu. Ale tady mám kořeny, tady jsem doma. Ovšem ono to není pendlování mezi Nepálem a Českem, protože tady stejně moc času netrávím. V Nepálu jsem tak pět šest měsíců

v roce, ale v Česku jen zhruba dva až čtyři – záleží na roce. Hned jak absolvuji sérii přednášek, vypálíme s přítelkyní Mirí někde do většího tepla, do Itálie, možná Portugalska. Dříve jsem v zimě rád jezdil na skialpy do Alp, ale teď mi stačí bohatě naše krásné hory, ať už jsou to Šumava, nebo Krkonoše. A raději volím teplo.

Už jsi vnitřně definitivně přeladěný na buddhistický klid a pokoru?

Ano, a kdybych řekl opak, asi bych si pokazil image. (smích) Dnes je moderní být buddhistou v celém světě. Nicméně já jsem workoholík, Evropan, a to je realita. V Nepálu se snažím přeladit na místní pohodu, ale i tam jsem měl pocit, že ten workoholismus přenáším do hor, protože tam máme spoustu organizačně náročných aktivit, otevřeli jsme tam hospodu, doprovázíme trekaře a lezce po horách. A když jsem měl mezeru mezi treky, tak jsem přednášel a věnoval se dalším činnostem. Moje přítelkyně vidí hodně nerada, že jsem workoholík, ale těžko se s tím dá něco dělat, i když se snažím.

Ty jsi svými aktivitami hodně rozkročený – horolezec, motivační kouč, hospodský, geodet, průvodce v Himálaji, velice často přednášíš. Čím jsi teď nejvíce?

Teď jsem asi nejvíce guide (průvodce) a hospodský, tomu věnuji většinu času. Ale nechávám si zadní vrátka, pořád jsem geodet s kulatým razítkem a věnuji se tomu, co jsem vystudoval (je inženýrem z Fakulty aplikovaných

věd ZČU, pozn. aut.). S kolegou Karlem Křížem provozujeme v Plzni na Lokomotivě horolezeckou stěnu, stále přednáším. Je toho hodně, ale to je dobře, protože když ti něco vypadne, máš práci vzáloze. Když bych si zlomil nohu a nemohl vodit trekaře po horách, mohu dělat hospodského, jako spolumajitel Czech Pubu se mohu bavit s hosty, protože spousta návštěvníků už tam chodí cíleně za námi. No, ale když byl covid, tak mi vypadlo úplně všechno, protože veškeré mé aktivity jsou o práci s lidmi.

Dříve všichni horolezci a trekaři v Káthmándú chodili do proslulé hospody Tom & Jerry, teď chodí do Czech Pubu?

Mt. Everest

Do Toma se už dnes tolik nechodí. Oni se tam všichni zajdou podívat, jednou, ale je to pořád ta upatlaná hospoda, kde visí trička s podpisy, plakáty. My chceme nabízet pěknou, čistou hospodu. A třeba dnes jsme určitě českým centrem, kde se scházejí Češi, ale nejen oni. Nabízíme skvělá česká i nepálská jídla, zrovna dnes mi nějaká holka děkovala, že tam máme nejlepší dal bhat (národní nepálské jídlo), že přednáška s námi a setkání s našimi hosty byly vyvrcholením výletu celé její party. Ale v tuto chvíli bych si netroufal tvrdit, že jsme přetáhli hosty z Toma k nám, to ukáže čas. Covid hodně poznamenal naše začátky, až loňský podzim a letošní rok jsme to rozjeli naplno. O přízeň hostů musíš bojovat, hospod je tam strašně moc, to je stejné jako tady.

Čepujete v Czech Pubu české pivo?

Zatím ne. Chtěli jsme tam samozřejmě čepovat plzeň, ale domluva s pivovarem byla katastrofální, to mi bylo hodně líto. Budeme tam čepovat Primátora, tady jednání byla vstřícná a vynikající. Budou pro nás stáčet do petainerů, které jsou pro přepravu nezbytné, i jejich speciály, takže budeme moci měnit pивní styly, nabídneme i další podporu. Protože jsem Plzeňan, budeme tam mít i plzeň, ale jen v plechovkách, které si tady klidně nakoupím v Makru. Já dnes chci spolupracovat jen s lidmi, kteří to také chtějí, nebaví mě negativní emoce.

Jasně, pryč od negace, pojďme raději do hor. Horolezci se většinou pyšní svými úspěchy, výstupy. Ty se ale ani nenazýváš horolezcem, píšeš o sobě jako o kopceleczi, jako bys ani nebral své úspěchy vážně. To je součástí image?

Já jsem s propagací svých úspěchů měl vždy tak trochu problém, a když jsem spolupracoval s nějakými „piáristy“ či novináři, vždy mi říkali: „Musíš se umět prodat.“ Ale mě to nebaví a ani nikdy nebavilo. Možná to začalo v době, kdy jsem netušil, že by mě moje aktivity v horách mohly živit. Takže jsem to zlehčoval, kouřil jsem vždy fajfku co nejvýše, ano, nebral jsem to vážně. Když teď dělám přednášky, pustím pár obrázků z hor a každý si udělá úsudek sám. Ale samozřejmě, jsem pořád kopcelec.

To ale není špatné „piár“, být jediným kopcelecem mezi horolezci, kteří mají na svém kontě několik osmitisícovek...

Jasně, tím se odlišuji. Ale dnes je realitou, že na ty kopce jezdí spousta lidí, samozřejmě ne každý má za sebou vrchol Annapurny nebo K2. A každý dnes vymyslí, jak být co nejrychlejší, jak kopec sjet na lyžích, hledají se nové cesty na vrchol. Ale to není moje cesta, já jsem spokojený s tím, co dělám, a způsob lezení ať si každý zvolí sám. Jen je důležité to pojmenovat: já to chci dělat tak a tak, s takovou či onou podporou, s kyslíkem nebo bez kyslíku. Když někdo zveřejní fotku z kopce a dá k ní hrdinský příběh, já poznám, zda je to pravda, ale ty možná nepoznáš, jestli kecá, nebo ne. Já bych neuměl dlouhodobě žít se lží, je to o osobním svědomí, a možná tomu přikrášlenému příběhu ti lidé i sami začnou věřit.

Ty jsi vystoupal šestkrát na pět osmitisícovek, ale nebyl jsi na Mt. Everestu. Z toho se stala komerční

záležitost, známá je fotka nepálského horolezce Nimsse Purji, na níž stojí ve frontě stovky pseudohorolezců, které doslova vytlačí na vrchol agenturami najatí šerpové se zásobami lahví s kyslíkem. A spousta známých horolezců řekla, že na Mt. Everest už nikdy. Co ty?

Pořád je to nejvyšší kopec na světě, a docela pěkný, já ho nezavrhuji. Asi bych se tam pohyboval jinak než ty davy, já jsem se v horách naučil obrovské pokoře a trpělivosti, počkal bych si na příležitost, až tam budu moci jít sám. Radek Jaroš říká a naučil mě, že lezení na osmitisícovky je mistrovství světa v čekání. Čekáš na počasí, na vlastní fyzickou formu, jestli po včerejší večeři nedostaneš průjem, pořád čekáš. Mt. Everest, proč ne. Já teď lezu většinou s Miri, tak bych tam šel s ní, i když ona už říká, že asi s lezením na osmy časem skončí. Klidně tam půjdu i sám, stačí, když někdo z nějaké firmy či třeba z vedení Plzeňského kraje (legrace) řekne: „Vynes nám tam naši vlajku, my to zaplatíme.“ Protože Mt. Everest je neskutečně drahý. Jestliže ostatní osmitisícovky stojí 200–250 tisíc, v případě Everestu je to dvojnásobek.

Zmínil jsi dnes nejznámějšího horolezce Radka Jaroše, který šel cílevědomě za Korunou Himálaje (výstup na všech čtrnáct osmitisícovek). Poslední vrchol, K2, dal až na pátý pokus, společně jste stanuli na vrcholu. Ty to tak nastavené evidentně nemáš, nelezeš pro rekordy, nejlepší výkony. Opravdu lezeš jen proto, že tě to baví?

Je to fajn, když se mi něco povede. Netlačím na pilu, když se naskytne příležitost a líbí se mi, jdu do toho. Ale i Radek Jaroš začal tlačit na pilu až na konci, když se Koruna blížila, kdy věděl, že to chce fakt dokončit a že ho to bude živit. Já jsem s ním byl na jeho posledních dvou osmách a to už pro něj

byla opravdu práce, věděl, že musí. Byl pod ohromným psychickým tlakem, ale zvládl to.

Je K2 opravdu nejtěžší hora, jak se píše? Má bilanci, že z pěti horolezců na vrcholu jeden nepřežije cestu zpět do základního tábora...

Já mám pocit, že u Annapurny je to ještě tvrdší bilance – jeden ze tří. Když tam jedeš lézt, je lepší se o statistiky nezajímat. Já o té Annapurně vím jen díky tomu, že jsme před odjezdem měli tiskovku a tam to na nás vybalil nějaký novinář. Tak my dva, tam jsem byl také s Radkem, jsme ze srandy začali shánět třetího. Ale třeba výstup na ikonický Ama Dablam, který nemá ani 7 000 m, je technicky těžší než na K2. Nebo mně to tak alespoň přišlo.

Ty jsi vedl expedici s nevidomým sportovcem Janem Řihou na Čo Oju. Kdo na ten nápad přišel?

Přišla s tím Lucie Výborná z Českého rozhlasu, která předtím byla s námi na K2 jako mediální podpora. A když jsme se s Honzou osobně seznámili, je to skvělý kluk, tak jsem řekl ano. Došel do výšky 7 500 m, což je super výkon. Výš by to bylo na úkor bezpečnosti. Dnes už vím, že výše by se Honza mohl dostat jen se silnějším týmovou podporou a spoustou kyslíku.

Cítíš strach, když lezeš na vysokou horu, nebo převažuje víra v dobrý konec?

Já strach nepocituji, ale mám k hoře vždy ohromný respekt. Strach je emoce, která tě ochromuje, můžeš přestat racionálně přemýšlet. Pokud mám strach, tak o lidí kolem. Ne o sebe. Teď jsem měl velký strach na Manáslu ve výšce 7 400 m, kde nás přepadla bouřka s prudkým větrem, ve dvanácti lidech jsme se nacpali do jednoho stanu. Měl jsem strach o cizí lidi, kteří se nám snažili dostat do už přečpaného stanu,

Expedice na K2 s Radkem Jarošem, 2014

a my jsme je tam nemohli pustit. Že to nepřežijí. Naštěstí to dobře dopadlo.

Ty jsi už v minulosti, právě na Manáslu, zachraňoval horolezce, za což jsi získal cenu Fair play. Přitom se říká, že v podobných situacích je záchrana lidí v problémech ve výškách nad sedm tisíc metrů takřka nemožná, protože záchránce ohrožuje vlastní život. Přemýšlel jsi o tom?

My jsme měli síly na vrcholový výstup, šli jsme nahoru. Tak jsme ty síly dali do záchraně života, bylo to ve výšce 7 400 m. Podařilo se nám i zavolat dolů a přišel šerpa s kyslíkem, který také hodně pomohl.

Pojďme dolů z hor. Ty jsi byl dlouho i manažerem známé plzeňské punkové kapely Znouzectnost. Jak ses k tomu dostal?

Já jsem ze Stříbra a začal jsem v šestnácti sedmnácti jezdit do Divadla pod lampou, kde dnes dělám všechny premiéry svých přednášek, protože mi to dává smysl a rád to místo podpořím. A tam jsem se seznámil s kluky, kteří tam hrávali. Skamarádili jsme se a nabídli mi pozici manažera, kterou jsem pak s chutí dělal deset let. Olda Golda Neumann je skvělý umělec, dělá mi dodnes grafické věci. Jezdili jsme společně i na pseudohory, a pankáči na horách, to je fakt sranda.

Ty děláš i přednášky o svém boji s rakovinou. Už jsi definitivně vyhrál?

Jsmo ve stadiu příměří. Měl jsem rakovinu močového měchýře, bylo to

hodně otravné; jedna operace, vyříznutí, druhá, vyčištění, pak se čekalo, protože mě jako mladého nechtěli posílat na chemoterapii, pak další operace, po níž už jsem na chemošku musel. Dnešní stav nazývám příměří. Já jsem se v tom začal dost angažovat, protože nemoci patří k životu, je důležité říkat lidem, kteří onemocněli rakovinou, že je to průser, ale je třeba bojovat. Protože ve chvíli, kdy to vzdáš, tak je to konec. Je to všechno o hlavě, stejně jako když se pohybuješ ve vysokých horách. Důležité je to nezabalit a věřit si. Proto dělám pro onkologické pacienty motivační přednášky, stejně jako pro pacienty s kloubní lupénkou, s kterou také mám osobní zkušenost.

Lidé s podobnou zkušeností často zcela změni životní styl, zjistí, že už se chtějí především bavit životem, užívat si ho. Máš to také tak?

Mám, bavím se životem, už se nechci tolik honit. I když jsem workoholik a práce mě baví. Ale už nechci dělat věci, do kterých mě někdo nutí, energii dávám jen činností, které mě opravdu naplňují. Žít a nechat žít, tak nějak se vracíme k anarchii mladých let. Baví mě inspirační věci, přednášky ve školách, protože sám děti nemám, tak předávám svá moudra a životní zkušenosti dál tímto způsobem.

Osobně mám pocit, že hory přitahují lidi, kteří jsou pozitivně ladění. Máš stejný pocit?

Asi ano, ale pokud nejsou pozitivně ladění, tak v horách tu pozitivitu hledají. V Nepálu jsou krásné hory, ale především tam jsou krásní lidé, jejich kultura, mentalita. Lidé se do Nepálu nevracejí primárně kvůli krásným kopcům, ale aby zase mohli být mezi místními skvělými lidmi. Pro mě a Miri je úžasné, že jsme se stali součástí rodin našich nepálských přátel. Ono se říká: Nesnaž se změnit Nepál, Nepál změni tebe. Já jsem tam byl poprvé před 26 lety – mám pocit, že jsem v Lukle tehdy ještě přistával na hliněné přistávací dráze – a Nepál se stal mým druhým domovem.

Text: Jaroslav Pomp

Foto: archiv Jana Trávy Trávníčka, Petr Jan Juračka

Trek pod Mt. Everest

VYKOUPAT? NAMASÍROVAT? VYSAUNOVAT? TEHDY ANO...

Městské lázně, Denisovo nábřeží v Plzni

Foto: Ze sbírek Západočeského muzea v Plzni, p. o.

NYNÍ FUNKČNÍ BUDOVA PRO SPOLKY I GALERII

Budova městských lázní v Plzni připomíná řadě současníků šťastná léta – saunu, páru, kurzy plavání, neděle s potápěním s rodiči i specifickou vůni, kterou si vybaví i dnes. Dlouhá léta to vypadalo, že se lesk dřívějších let, kdy byly plzeňské lázně republikovým unikátem, nikdy nevrátí. Teď se blýská na lepší časy. Plzeňský kraj se rozhodl budovu zachránit a dát jí nové využití.

Výstavba nové budovy plzeňských městských lázní byla po mnoha peripetiích započata, dle plánů architekta Bedřicha Bendelmayera, v březnu 1926. S podporou okresu, městské spořitelny, Škodových závodů a Měšťanského pivovaru se stavba lázní nakonec mohla uskutečnit a kompletně dokončena byla v říjnu 1932.

Z hlediska velikosti a technické vybavenosti plzeňské městské lázně v celostátním měřítku vynikaly! Ve své době byly považovány za nejmodernější v republice.

Očistné lázně měly čtyři oddělení: sprchové, vanové, parní a plovárnu. Léčebný ústav provozoval lázně slatinné, uhličitě a medicínální, vodoléčbu i elek-

troléčbu. Jak uvádí Miloslav Krieger, „celé generace plzeňských dětí právě tady dosáhly zásadních pokroků v plavání; instruktážní kurzy pro školní děti a mládež tu byly pořádány pravidelně od roku 1937“.

20. prosince 1944 byla budova vážně poškozena americkým bombardováním. Její současnou podobu jí předurčil Vác-

lav Neckář. Znovuotevřena byla v první fázi provozu v srpnu 1948.

Od roku 1993, kdy byl provoz lázní ukončen, budova chátrala a od listopadu 2012 byla využívána jen jako paintballová aréna.

BLÝSKÁ SE NA LEPŠÍ ČASY

Plzeňský kraj v březnu letošního roku nechal vypracovat znalecký posudek na odkup 100% podílu současného vlastníka, společnosti TWB Praha s. r. o., s cílem získat objekty a pozemky do svého vlastnictví. Využití budoucích opravených prostor vychází z návrhu nazvaného Objemová studie bývalých městských lázní v Plzni, kterou realizoval Atelier Soukup Opl Švehla s. r. o.

„Máme teď jedinečnou příležitost do této budovy umístit expozice a depozitáře Západočeské galerie, multifunkční sál, konferenční sály a prostory pro talentované děti ze střediska Radovánek, environmentální centrum zaměřené na změnu klimatu

Po bombardování v roce 1944

Foto: Ze sbírek Západočeského muzea v Plzni, p. o.

ve městech, prostory pro prodejní výstavy a propagaci oblastí našeho kraje i centrum pro folklorní soubory našeho kraje,“ vysvětluje náměstek hejtmana

pro životní prostředí a zemědělství Josef Bernard.

Zdroj: wikipedia.cz, pam.plzne.cz, plzensky-kraj.cz

Vizualizace nového vzhledu budovy Městských lázní.

PRO DOBROU VĚC A PRO MALOU BOJOVNICI

Andrejka Radová se narodila 3. června 2020 minutu po svém bráškově Patrikovi. Dvojnásobná radost však mladým rodičům vydržela pouhé tři dny, do novorozeneckého screeningu. Andrejce při něm zjistili šedý zákal obou očí.

„Byl to neskutečný šok a ohromný strach, co s malou bude, jestli uvidí a jak dobře uvidí,“ líčí maminka Tereza, zatímco kolem nás řadí její nyní již dvouletá dvojčata. Dodává, že vůbec netušili, že se šedý zákal dá operovat i u takto malých miminek. Museli však měsíc počkat, než Andrejce zesílí srdíčko, aby v Motole mohla podstoupit operaci nejprve jednoho oka a po měsíci i toho druhého.

„Po operacích to bylo dost náročné, Áje jsme museli až osmnáctkrát denně kapat do očíček. Nakrmila jsem

ji, přebalila, a sotva usnula, už jsme ji zase museli budít na kapání. Do toho tu byl ještě i její bráška. Patrik však byl od narození strašně hodné miminko. Jako by věděl, že sestřička bude potřebovat mnohem více péče.“

Od třetího měsíce se rodiče museli naučit nasazovat Andrejce kontaktní čočky. I to zvládli a mysleli si, že teď už bude klid a budou se moct dosyta radovat z dvojčátek. Ale klid nebyl.

„Stále jsem Andrejku pozorovala a viděla jsem, že za bráškou zaostává. Jenže všichni mě uklidňovali, že ona

to dožene, že ztratila několik měsíců kvůli operacím. V osmi měsících jsem to už ale nevydržela, byla jsem neoblopná a Ája podstoupila magnetickou rezonanci.“

Výsledek? Dětská mozková obrna a postižení levé ruky a nohy! Život celé rodiny udělal další nepříjemný kotrmelec. Začaly intenzivní rehabilitace, každodenní cvičení, opakované čtrnáctidenní neurorehabilitační pobyty, které však pojišťovna nehradí a rodinu každý z nich vyjde na 26 tisíc korun.

„Ája je moc šikovná. Teď nám diagnózu změnili na triparézu, tzn. postižení obou nožiček a levé ruky. Ve finále je ale úplně jedno, jakou má diagnózu. Důležité je, jak to rozhýbáme a jak bude

schopná normálního života,“ s laskavým úsměvem povídá Tereza, zatímco se Andrejka po vzoru svého brášky snaží vylézt po rehabilitačních schůdkách v podobě krokodýla.

„Vidí Patrika, jak chodí, a chce taky. Hlava jí myslí i přes jisté mentální postižení, ale to prý všechno dožene. Důležité je, že ona sama strašně chce. Jen jí zatím nožičky a ručička neposlouchají. Ale ona to dá!“ věří maminka a znovu a znovu pomáhá Andrejce zdolat krokodýla.

Malá Ája je totiž k neutahání. Se stálým úsměvem na tváři se opakovaně pouští do boje s neposlušnými nohama. Má vzor v Pátovi, který nám právě oznamuje, že je „áběl“ a jde na „tapti“, tj. že jde jako ďábel jezdit na koloběžce.

„Máme výhodu, že bydlíme v dvojdomku s tchánem a tchyní, kteří jsou už v důchodu. Moc nám pomáhají. Patrik navíc chodí i do místní dětské skupiny, aby se mohl vyřadit se zdravými dětmi a zažil také něco jiného než naše neustálé cvičení.“

Příští rok by měli jít oba do školky. Moc bych si přála, aby Andrejka zvládla normální školku s asistentem, protože

zdravé děti by pro ni byly další hnací motor vpřed. Odborníci říkají, že na to má a že by to měla zvládnout.

Jak se teď pohybujeme pořád mezi postiženými dětmi, říkám si, že jsme na tom ještě docela dobře. Andrejka snad jednou bude schopná samostatně fungovat. Sama pro to dělá možné i nemožné. Strašně moc chce.“

Malá Ája slova své maminky po celou dobu našeho povídání potvrzovala. S neutuchajícím elánem se pouští do bojů s věcmi, u kterých si ani neuvědomujeme, že pro ni jsou bojem. Třeba uchopit levou ručičkou jakýkoliv předmět.

Naštěstí teď jí můžeme všichni pomoci. Stačí mít věrnostní kartu ZKD Sušice a část svých nasbíraných bodů věnovat v rámci akce Pro dobrou věc právě na neurorehabilitace pro malou Andrejku. V měsících říjen a listopad se navíc holčičce pomáhalo i nákupem vybraných výrobků.

Pevně věříme, že zvláště teď před Vánoci se najde dost Ježíšků, kteří darují Andrejce šanci postavit se na vlastní nohy a rozběhnout se za „ábělem“ Patrikem jako další „áběl“.

LUBOMÍR CHRIS TOLAR

JAK SE ROCKER Z BLOVIC STAL SVĚTOBĚŽNÍKEM

Foto: © Zdeněk Mrázek

Lubomír Chris Tolar se začal učit hrát na piano v „lidušce“ v Blovicích, když byl žákem první třídy základní školy, pak přidal kytaru, protože kdo uměl tehdy hrát na kytaru, měl u holek větší šance na úspěch. No, to platí i dnes. Pak mu město na Úslavě, kde absolvoval základku i gymnázium a tehdy tam hrál ve známé bigbítové kapele Sejf, bylo malé a vyrazil do světa, kde se živil hudbou dlouhých 32 let. Celá Evropa, USA, Kanada, Thajsko, to byly jeho štace. Nehrál jen na souši, plavil se na mnoha lodích, zámořských i těch menších, třeba na Dunaji, hrál v nejrůznějších skupinách na klávesy, kytaru, akordeon a Panovu flétnu, samozřejmě i zpíval. Zde je zajímavý životní příběh rockera, jehož vzorem byl varhaník Jon Lord z Deep Purple. Rockera, kterému nevadí hrát country, lidovku, dechovku, popík, no zkrátka mainstream.

V kterém roce jsi poprvé vyrazil do světa?

V roce 1982, kdy jsme pod křídly Pragokonzertu s kapelou odletěli na Kanárské ostrovy.

Co tě nejvíc táhlo do zahraničí? Možnost vydělat si valuty, poznat svět?

Určitě byla na prvním místě touha poznat svět. Já jsem tehdy první rok učiteloval v Sokolově, ale pak jsem někdy koncem 70. let přešel do pivovaru na ředitelství. A poslali nás s kolegou Petrem Světlíkem do Šumperka na měsíční školení. Chodili jsme tam večer do baru, kde hrála opravdu výborná kapela, a já jsem jednou, zrovna jsem měl narozeniny, Petrovi řekl: „Tak takhle chci jednou hrát a jezdit po světě, poznávat nové země.“ A Petr od té doby vypráví můj příběh s tím, že jsem jedním z mála, kdo tu svoji touhu po cestování dokázal naplnit.

Ty jsi ale duší bigbíták, rocker. Jak ses srovnal s tím, že budeš hrát především hudbu, kterou pravověrní rockeři až opovrhují?

Jsem duší starý rocker, ale mám rád veškerou hudbu, i zmlada jsem hrál třeba v tanečním a dechovém orchestru Oty Hellera. Přistupoval jsem k tomu jako k práci, něco za něco. Ale třeba na Kanárských ostrovech jsme první hodinu, než přišli všichni hosti z večeře, mohli hrát, co chceme, takže jsme hrávali lehký bigbít nebo jazz rock, byli tam šikovní muzikanti. A pak jsme hráli klasiku pro hotelové návštěvníky.

Takže žádný problém jsi s hraním popíku neměl...

Naopak, byla to velká škola. Třeba na zámořských lodích, to přiletěla helikoptérou nějaká pěvecká hvězda, rozdala partitury a za patnáct minut jsme vystupovali. Po koncertě sebrala partitury a odletěla na jinou akci. Neexistovalo, že by někdo v kapele neuměl hrát z listu.

Když jsi hrával na lodích, nezažil jsi tradiční ponorkovou nemoc?

Ono to není až tak náročné, většinou se každý den přistává někde v přístavu, třeba do Finska se plulo dva dny, někdy jsme samozřejmě byli na lodi déle. Nejhorší to bylo na oceánských lodích, kde jsme spali čtyři v kajutě, na menších lodích jsme většinou měli kajutu maximálně pro dva. Ale

Lubomír Tolar v Norsku

S kapelou Smokie

samozřejmě ponorka se někdy dostavila; to jedeš první měsíc a myslíš si, že vyděláš balík, druhý měsíc už si něco dopřeješ a třetí měsíc si říkáš, že se na to můžeš vykašlat, a jedeš si koupit lahev whisky.

Kde se ti nejvíc líbilo, v které zemi?

Na to je strašně těžké odpovědět. Já mám rád moře i hory, hodně se mi líbí Rakousko a Švýcarsko, nádherná je Kanada, kde jsem strávil rok a půl, miluji Kanárské ostrovy, konkrétně Gran Canarii, krásné je Norsko. Každá země má své kouzlo. Já jsem se vždy snažil poznat co nejvíce i místní lidi, jejich zvyky, dějiny, chodil jsem do muzeí a galerií.

Jak jsi vnímal publikum – byly v reakcích na hudební produkci velké rozdíly?

V Evropě jsou nejlepší publikem Němci a Rakušani, jsou spontánní, hned jak zahraješ, začnou se pohybovat, pokud to znají, zpívají s námi. Naopak Švýcaři jsou velice chladní, totéž platí i o Norech, kterým trvá hodně dlouho, než si tě připustí k tělu. Ale když tě pak Nor pozná, zjistí, že jsi dobrý člověk, klidně ti dá k dispozici dům, auto, tehdy se tam ani nezamýšlelo.

Hrál jsi v cizině jen s Čechy, nebo jsi měl zahraniční spoluhráče?

Platilo obojí. Když jsme jezdili přes Pragokonzert, tak to byli jen Češi. V případě zahraničních agentur jsem měl zahraniční spoluhráče. Třeba španělská agentura mě poslala zachraňovat jedno trio na Tenerife, tam jsem měl spoluhráče na kytaru ze Slovenska a zpěvačku Španělku. Hrál jsem pět let s bubeníkem ze známé kapely Los Bravos, která se tehdy proslavila hitem Black Is Black. Zahraničních kolegů jsem měl spousty a dodneška jsme přátelé.

Kolik jazyků se domluvíš?

Anglicky, německy, španělsky; když jsme hráli pět let v Norsku, mluvil jsem obtojně i norský, ale to už jsem zapomněl.

Když jsi poprvé odcházel do zahraničí, byl jsi ženatý?

Byl a měl jsem tehdy tříletého syna. Odešel jsem po domluvě s manželkou, nelámal jsem to přes koleno, důležitá pro mě byla shoda, požehnání rodiny, kterou jsem musel nechat tady. Ale jednou se povedlo, že naše manželky, moje a bubeníkova, za námi vycestovaly na Kanárské ostrovy; možná

Natáčení pro Šlágr TV

Když jsi vystupoval pod Pragokonzertem, kolik si vzal za to, že vás pustili na Západ? Brali si 46 procent našich výdělků, valuty nám směnili na bony, měli jsme tuzexové konto. Ale od pana Karla Gotta nebo Sukova kvarteta Pragokonzert inkasoval rovných 80 procent jejich příjmů.

Potkal ses osobně ve světě s někým opravdu slavným? V USA s Olivíi Newton-John, díky mému otci, jehož přítelkyně se s ní kamarádila. „Tak to jsi ty, ten muzikant, který jezdí po světě,“ říkala mi Olivia, když jsme se poprvé potkali. Pak bylo super setkání se slavnými Smokie.

Zahrál sis s nimi? Ano, ale nezahrál jsem si já s nimi, ale oni s námi. Když hráli na Bratislavské lyře, odskočili si pak inkognito na čtrnáct dnů do Karlových Varů do Puppů, kde jsme hráli. Po půl hodině hraní koukám, že vchází kompletní Smokie včetně Chrise Normana. Sedli si pod pódiem, pozdravili nás, ale za chvíli vidím, že jim barman něco vysvětluje, oni se zvedli a odešli. Udělal jsem pauzu a ptám se barmana, co se děje, a on odpověděl: „Mají džiny a já se kvůli nim nenechám vyhodit z práce. I kdyby to byl Gott, tak mi sem v džínách nesmí.“ Za půl hodiny se vrátili Smokie převlečení a na závěr večera jsme si společně dali jam session. Zajamoval jsem si také se slavnými maďarskými P. Mobil. Zažil jsem hezké povídání s Kenem Hensleym z Uriah Heep, znám se se spoustou německých hvězd, u nás neznámých.

S Kenem Hensleym

Spolu jsme si zahráli v létě na jam session na rockovém FATA Festu v Chrástu. Vystupuješ stále pravidelně? Hraji dál jako spokojený důchodce, v televizi Šlágr jsem nedávno natočil CD a DVD. Hudbou se dál bavím a užívám si života.

Lubomír Chris Tolar za klávesami

soudruzi ani netušili, že ty vzdálené ostrovy spadají pod Španělsko, a pustili je na běžný devizový příslib. Ale faktem je, že třeba Vánoce v Kanadě s rodinou za oceánem byly krušné, tehdy v 80. letech se ani nebylo možné dovolat domů, linky byly obsazené. Když se mě lidi na štacích ptali, kam jedu na dovolenou, vždy jsem odpovídal, že do Plzně.

Zažil jsi i nějaké dramatické okamžiky, třeba na moři? Zažil, jednou jsme pluli z Anglie do Švédska na otevřeném moři a dostali se do velké bouřky; hráli jsme tehdy pro stovky lidí a najednou se ozvala hromová rána. Utrnul se barový pult, který padl do lidí, ozýval se křik, pláč, vše zhaslo a svítila jen nouzová světla, kapitán musel nechat vypnout motory a loď jen unášela obrovské vlny. Tehdy to bylo hodně dramatické a já jsem si nadával, co já, suchozemec, dělám na moři. Ale jinak jsem mořskou nemocí nikdy netrpěl. Na lodi je běžné, že aparaturu musí mít přikurtovanou k podlaze, aby v případě náhlých vln nespadla mezi lidi. Když byly na moři velké bouře, mnohdy jsme ani nehráli, lidi zůstali raději v kajutách.

Kdy jsi zjistil, že už ses „narajoval dost“ a chceš se vrátit ze světa domů? Když se mi začala rodit vnoučata. Svého prvního vnuka, kterému je dnes deset, jsem viděl v porodnici a pak až za rok. A když mi syn řekl, že mi vnoučata říkají „děda z televize“, protože mě znala jen z monitoru počítače prostřednictvím skypu, řekl jsem si dost. Dnes jsem pět let doma, mám tři vnuky a vnučku a na rozdíl od svých dvou synů je vidím vyrůstat. Dalším impulsem bylo zavedení all inclusive do míst, kde jsem hrával; osmdesát procent hostů tam chodilo jenom pít a bylo jim úplně jedno, zda tam hraje Kája Gott nebo Elvis Presley, z čišníků se stali nosiči špinavého skla. A dalším impulsem byl nástup muzikantů z ještě většího východu, z Bulharska, Rumunska, kteří jsou ochotni hrát za polovinu peněz; třeba koncertní mistr v Bulharsku bere 140 euro měsíčně.

Nelituješ dnes toho, že ses rozhodl pro zahraniční kariéru? Ne. Mám všude ve světě spoustu kamarádů, s nimiž jsme stále ve spojení, poznal jsem hodně bezvadných muzikantů. Lituji jen toho, že jsem neviděl růst svoje děti. Ještě před třemi roky jsem dostal od německé agentury nabídku smlouvy na vystupování v Číně, ale to už jsem odmítl.

KŘÍŽOVKA O CENY

POMŮCKY: OPALIT, SEVAT, AVALA, ANATA	JMÉNO PSÍ FENY	POSTOJ	OSLÍ HLAS	SOUHLAS	PALIVA		KAZOVÉ ZBOŽÍ	POHYB VZDUCHEM	DOKONCE	PROSLULÝ ZAOCEÁN, PARNÍK	VYMŘELÝ HLAVO-NOZEC		STARĚC	POVR-CHOVÝ DŮL	ZNAČKA ASTATU	VOJENSKY SE VZDÁ-VAT	KORÁLOVÉ OSTROVY
OBYVATEL ASIE							BAŽINY					PLACENÝ POTLESK					
SLOVENSKÝ „STANDA“							ROZVRH VIDINY					NAMOTÁ-VAT JEHLIČN, STROM					
TAHLE		POŘÍDIT OPIS CHATEAUB. POVÍDKA							INDIÁNSKÝ KŮL 1. DÍL TAJENKY							POTÉ SKLADBA PRO 9 NÁSTROJŮ	
STARO-ČESKÉ ZÁJMENO				PERUÁNEC POBÍDKA				ZDAŇOVAT HOŘKÝ NÁPOJ							AFRICKÁ ŘEKA ŽIDOVSKÝ MĚSÍC		
	DRUHÉ TRÁVY SOUZVUK TÓNŮ							BÍLÝ SPORT LISTOVÁ ZELENINA							KRÁT. FILM. SNÍMKY KROCAN (OBLAST)		
VRCH U BĚLE-HRADU							OCHUCO-VAT SOLÍ STRNUTÍ ŠÍJE						JÍDELNÍ LÍSTEK ROZHÁZET ZRNÍ				KLADNÁ ELEKTRODA
KILOGRAM					SPOLEČN. ZÁBAVA MALÁ PUS-TIN. LIŠKA							EPICKÝ ŽÁNŘ KRISTOVA MATKA					
SYME-TRÁLA				JM. HUD. SLOVÁČKA HONIT (ZVĚŘ)						MARATON-SKÝ BĚH KREJČOV. FIGURINY							
REALITNÍ KANCELÁŘ (ZKR.)		PROSPEKT VYCPÁVK. MATERIÁL							TROPICKÝ VÍTR CUKRÁŘ. VÝROBKY							SLOVENSKÝ „VE“ NÁPLŇ DO TISKÁREN	
ZEMŘÍT								DOMÁCKY BOŽIDAR LESNÍ PLODINA						DOMÁCKY TADEÁŠ ČINŽE			
	CHEMICKÝ PRVEK	SVISLÁ JESKYNĚ 2. DÍL TAJENKY						LOVIT ZÁKLADNÍ SMĚR VÝVOJE						HUDEBNÍ ZNAČKA HLÍDÁNÍ			
ROSOL							VAK SRDEČNÁ						EVROPAN FRANC. HEREC			3. DÍL TAJENKY	JIŽNÍ PLODY
REKLAMNÍ SNÍMEK					ŠROUBY DO DŘEVA ČÁST TĚLA								DOKONČE-NÍ JÍZDY STARŠÍ SKAUT				
PROUD				VELKÉ HŘEBÍKY PŘEDSTAV. KLÁŠTERA									ZÁSoba ÚTRŽEK PAPIRŮ				
ZNAČKA HLINÍKU				JM. HER. VRÁNOVÉ SYNTETIC. KÁMEN					POŠKOZENÍ LESA LISTY							SPZ LITOMĚŘIC OBARVO-VAT	
MUŽSKÉ JMÉNO								UMYVAD-LO JÍST (DĚTSKY)								PLES PŘEDPIS	
	ČPÍCÍ KAPROVITÁ RYBA							ZÁRODEK VĚTVIČKY HEYERDAH. PLOVIDLO							OPAK PODE INIC. HER-CE EFFY		
BOLÍVUSKÁ FLETNA						STARÁ SOUBOJ. ZBRAŇ PYSKY								ČESKÝ ZPĚVÁK ČIST. OD-PAD. VOD			SLOVENSKÝ „NIKDO“
POBŘEŽNÍ PÍŠCINY					ZPĚVÁK RAPU INICIÁLY LENDLA								MĚSÍC V ROCE SPZ BEROUNA				
UPOKOJIT								EVEN-TUÁLNE								MIMINKO	
OBYTNÉ AUTOBUSY								DÝNĚ								DOMÁCKY ATANÁŠ	

Správné znění tajenky pošlete do 24. ledna 2023 na e-mailovou adresu coopclub@coopclub.cz. Do předmětu e-mailu napište **KULT křížovka**. Ke znění tajenky připojte své jméno, celou korespondenční adresu a telefonní číslo. Výherce obdrží 1 ks solární powerbanky s dynamem, rádiem a lampou.

SPOLEHNĚTE SE NA JEDNIČKU MEZI POJIŠŤOVNAMI

Sjednejte si pojištění Můj majetek

KDYŽ SE U VÁS COKOLIV SEMELE, NAŠE POJIŠTĚNÍ VÁM VŽDY SITUACI USNADNÍ

- S naším pojištěním Můj majetek si můžete pojistit nejen vybavení domácnosti, ale třeba i elektrokolo nebo kompenzační pomůcky, jako je invalidní vozík či rehabilitační pomůcky.
- Nezapomeňte ani na chaty a chalupy.
Pojistěte si vybavení rekreačních domácností i chatu či chalupu samotnou.
- A když si zabouchnete dveře, kotel přestane topit nebo praskne vodovodní trubka?
Spolehněte se na pojištění asistence.
- Se škodami způsobenými někomu jinému vám pomůže pojištění odpovědnosti.
Pojištění zahrnuje všechny členy domácnosti a nově hradíme i škody na pronajatých věcech.

SJEDNEJTE SI MŮJ MAJETEK – pojištění domácnosti, nemovitosti i odpovědnosti v jednom.

Marcel Štrunc
+420 603 299 449

S NÁMI V TOM NEJSTE SAMI